

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Social-, Indenrigs- og Børneudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 8. februar 2018
Kontor: Straffuldbyrddelseskontoret
Sagsbeh: Kristine Toke Mogensen
Sagsnr.: 2017-0032/36-0010
Dok.: 627654

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 143 (Alm. del), som Folketingets Social-, Indenrigs- og Børneudvalg har stillet til justitsministeren den 21. december 2017. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karin Nødgaard (DF).

Søren Pape Poulsen

/

Anders Aagaard

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 143 (Alm. del) fra Folketingets Social-, Indenrigs- og Børneudvalg:

”Ministeren bedes redegøre for, hvorvidt det er muligt i andre europæiske, herunder de nordiske, lande at have sit barn boende hos sig under afsoningen af en dom i et fængsel, samt under hvilke forhold de involverede børn bor.”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Udenrigsministeriet om forholdene i Sverige, Island, Norge, Finland, Nederlandene, Tyskland og Storbritannien.

Udenrigsministeriet har oplyst følgende:

”Sverige

I henhold til svensk lovgivning er det i princippet muligt at have sit barn boende hos sig under afsoning af en dom i et fængsel, så længe det er vurderingen hos de sociale myndigheder, at et sådan ophold er bedst for barnet. Under et evt. ophold i et fængsel vil der være fokus på at sikre de bedst mulige betingelser for barnet.

Island

Har en indsat et spædbarn ved afsoningens begyndelse, eller føder en kvindelig indsat et barn under afsoning af straf, kan der, i samråd med børne- og ungdomsforsorgen, gives tilladelse til, at den indsatte kan have barnet boende hos sig i fængslet i barnets første måneder, og indtil det fylder 18 måneder, idet dette ikke betragtes som værende imod barnets tarv.

Der skal tages særlige foranstaltninger for at sikre velfærden for børn, der bor i fængsel.

Det islandske fængselsvæsen bekræfter, at der har været børn i fængsler. Kvinder afsoner nu i det nybyggede fængsel på Holmsheidi, hvor man har sørget for familiefaciliteter.

Norge

I Norge er der ikke mulighed for, at mor (eller far) har børn med sig under strafafsoning i fængsel. Hovedbegrundelsen for dette er, at det ikke vurderes at være til barnets bedste at bo eller vokse op i et fængsel, jf. børnekonventionen art. 3.

Dette indebærer, at det i enkelte tilfælde kan være vanskeligt at skaffe et passende afsoningstilbud til mødre med helt små børn med udgangspunkt i, hvad der er bedst for barnet. Ifølge oplysningerne fra Norge, har de fleste lande i Europa (de nordiske lande medregnet) lagt det sådan til rette, at kvinder kan have børn indtil omkring to år med sig i fængslet, hvis ikke nærtstående familie kan tage sig af barnet. Indtil denne alder mener man, at barnet ikke har nogen forståelse af sine omgivelser og heller ikke senere vil have nogen erindringer om at have boet i et fængsel.

I Norge løses problemet normalt ved ophold på mødrehjem for kvinder, som føder under strafafsoning. Mødrehjem er også egnet for småbørnsmødre med korte straffe, idet at hele straffen kan afsones i institution. Omsorg for meget små børn vil også være en vægtig grund ved ansøgning om udsættelse af strafafsoning. Der kan imidlertid være andre grunde til, at afsoning i institution eller udsættelse af afsoning alligevel ikke gives, for eksempel at domfældte er udenlandsk statsborger, og der er risiko for, at hun/han vil unddrage sig straffen ved at forlade landet, eller fordi straffen er for lang. I disse tilfælde må, i sidste instans, børneværnet tage sig af barnet. Der findes endvidere overgangsboliger, hvor det skal tilrettelægges, at indsatte, både kvinder og mænd, skal kunne have børnene hos sig på besøg i den sidste tid før løsladelse for at styrke familiebåndene og kunne få adgang til familierådgivning i trygge omgivelser. For domfældte, som har straf på indtil fire måneder, er det også muligt at søge om at afsone hjemme under elektronisk kontrol.

Finland

Et barn under 2 år kan bo hos en forælder, der afsoner en dom i fængsel. I visse tilfælde kan barnet blive ved med at bo hos forælderen, indtil barnet fylder 3 år. Dette sker kun, hvis det er i barnets interesse at blive boende i fængslet, f.eks. hvis forælderen skal løslades kort efter at barnet er fyldt to år, og der ikke er en tryk voksen til stede derhjemme. Familieafdelingen i fængslet er en børnetilsynsenhed, der hører under Instituttet for sundhed og helbred (THL). Ifølge loven om socialtilsyn (§ 22 og § 24) kan også en person, der er gravid, placeres i fængslets familieafdeling.

I Finland er der to familieafdelinger for personer, der afsoner en dom. Den ene ligger i Vanaja fængsel, der er et åbent fængsel i byen Hämeenlinna i det sydlige Finland. Den anden familieafdeling ligger ligeledes i byen Hämeenlinna, men i det ”lukkede” fængsel og er for varetægtsfængslede. I familieafdelingerne får forælderen støtte til at pleje og opdrage barnet, og der bliver taget højde for hvert barns individuelle behov. Hverdagen i en familieafdeling er præget af regelmæssige måltider, middagslure

og frisk luft, helt ligesom i normale omgivelser uden for et fængsel. Det er muligt for barnet at gå i børnehaven uden for fængslet, hvis dette anses at være i barnets interesse.

Familieafdelingen i det åbne fængsel Vanaja består af et rækkehus inden for fængslets område, og der er blevet satset på at skabe et hjemligt miljø. Hver afsoner med barn har eget værelse (10 værelser i alt), og derudover er der tre køkkener, bade faciliteter, vaskerum samt toiletter. Der er også en etværelses lejlighed for en mandlig indsat og hans barn. De indsatte laver enten deres mad selv eller henter mad fra fængslets køkken. Udenfor er der en legeplads til børnene, og børnene kan bevæge sig frit med deres forældre i fængslets område. Om sommeren har de indsatte mulighed for at gå i sauna og lave mad på grill. Både børn og forældre anvender civilt tøj. Der er i alt 8 personer, der arbejder i familieafdelingen, bl.a. socialarbejdere. Personalet er tilstede mellem kl. 07-22.

Familieafdelingen i Hämeenlinna fængsel består af faciliteter til tre forældre, der sidder varetægtsfængslet. Hver forælder med barn har sit eget værelse, og derudover er der fælles toilet, bade faciliteter, stue og køkken i familieafdelingen. Børnene har mulighed for at få frisk luft efter et aftalt skema. Tre gange om ugen forbereder forældrene selv maden, og resten af ugen kommer maden fra fængslets køkken. Forældrene har mulighed for at anvende deres eget tøj, og dem, der ikke gør det, får tøj fra fængslet. Personalet er til stede i familieafdelingen mellem kl. 08-20, og om natten går fængslets vagter rundt i afdelingen.

Nederlandene

Som udgangspunkt er det i Nederlandene ikke muligt at have sit barn boende hos sig under afsoning af en dom i fængslet. Dette skyldes hensynet til barnet.

Der er dog nogle få undtagelser, hvis der ingen andre muligheder er for, at barnet kan bo et trygt sted, og hvis de relevante sociale myndigheder ikke har nogen indvendinger og således bekræfter, at det i det konkrete tilfælde er bedre for barnet at være sammen med sin mor. I sådanne tilfælde er der følgende muligheder:

1. Et barn kan bo med sin mor i fængslet, hvis fængselsdirektøren giver tilladelse til det. Barnet må maksimalt være ni måneder.
2. Et barn op til fire år kan bo med sin mor i en såkaldt Mor-Med-Barn-Bolig. Dette kan kun ske i et åbent fængsel.

1. Ophold med moderen i fængsel

Det kan ske, at en indsat er gravid og føder, mens hun afsoner sin straf, eller lige har født, inden hun skal afsone. I sådanne

tilfælde tillades det af hensyn til relationen mellem mor og barn, at nyfødte børn kan bo sammen med moderen indtil de er seks måneder. De seks måneder kan forlænges op til ni måneder, hvis moderen inden for den periode bliver løsladt. Den indsatte får en større celle, en såkaldt mor/barn-celle, som er større end de andre celler. Der er plads til f.eks. en babyseng og et babybad. Cellen er dog en del af en normal afdeling i fængslet, hvor moderen og barnet således er sammen med 23 andre kvinder.

2. Mor-Med-Barn-Bolig

Børn op til fire år kan bo med deres mor i en såkaldt Mor-Med-Barn-Bolig, som er en særlig bolig, som kun findes i Ter Peel-Fængslet, som er et af de tre kvindefængsler i Nederlandene. Boligen er en fritstående bygning på fængselsområdet, separat fra de øvrige fængselsbygninger. Det betyder, at der ikke er kontakt mellem boligens beboere og de andre indsatte i modsætning til mor/barn-cellen. Boligen har plads til fem indsatte med deres barn. Hver indsat har et soveværelse med separat badeværelse og soveværelse til barnet. Der er et fælles køkken og fælles stue. Der forsøges skabt en så normal dagligdag for børnene som muligt, idet børnene om dagen går i vugge/legestue i nærheden af fængslet, og ved at lade de indsatte mødre være ansvarlige for oprydning og madlavning i huset. Desuden har de mulighed for at gå udenfor på en særlig udendørs plads i tilknytning til boligen. Barnets udvikling følges nøje for at kunne vurdere, om det fortsat er i barnets interesse at bo hos sin mor, mens hun afsoner sin dom.

Tyskland

I Tyskland er det muligt for kvinder at afsone deres dom sammen med deres børn. Efter ambassadens kendskab er det ikke muligt for mænd at afsone domme sammen med deres børn.

Afsoning er i Tyskland et delstatsanliggende, og der findes ikke en ensartet, landsdækkende lovgivning på området.

På landsplan findes der syv fængsler med i alt 85-90 pladser, hvor moderen kan afsone sammen med sit barn. Der er ikke mor-barn fængsler i alle delstater (kun i Nordrhein-Westfalen, Bayern, Baden-Württemberg, Hessen, Niedersachsen og Sachsen).

Følgende er et eksempel på forholdene under afsoning i Niedersachsen:

Vechta-fængsel har en mor-barn afdeling, hvor man iht. loven om støtte til børn og unge har tilladelse til at føre en institution for børn og unge. Fængslet har to afsnit, hvor moderen og barnet kan bo sammen:

- Lukket fængsel (5 pladser), hvor barnet på tidspunktet for afsoningens afslutning ikke må være ældre end tre år.
- Åbent fængsel (op til 13 pladser), hvor børn kan bo indtil skolealderen.

Formålet med mor-barn afdelingen er:

- at undgå adskillelsen mellem mor og barn under afsoningen og dermed modarbejde forstyrrelser i barnets tidlige udvikling,
- at indlede positive udviklingsprocesser, intensivere sociale udviklinger og fremme båndet mellem moderen og barnet,
- at styrke og uddanne mødre i deres evne til at tage vare på deres børn i forhold til barnets udviklingstrin,
- at skubbe moderens opdragelsesadfærd i gang og udøve positiv indflydelse herpå.

Fængselsteamet afklarer i samarbejde med børne- og ungeforvaltningen, hvilke motiver der ligger til grund for afsoning sammen med barnet, for på denne måde at forebygge en udnyttelse af barnet for at opnå bedre afsoningsbetingelser. Der optages kun børn, for hvem en adskillelse fra moderen hhv. en placering i en fremmed institution skal undgås, og hvor moder-barn-relationen bør fremmes. Moderen bør i reglen løslades sammen med barnet og også kunne leve sammen med barnet efter endt afsoning.

Opholdet (indtil en mulig prøveløsladelse) bør være af mindst 4 måneders varighed for at få mulighed for at afsone i mor-barn afdelingen.

Der skal foreligge en helbredsattest, som ikke må være ældre end tre dage, for barnet ved modtagelsen i fængslet.

Ved unge kriminelle skal børne- og ungeforvaltningen afgive en udtalelse om moderens evne til at kunne opdrage barnet.

Ved tidligere voldsforbrydelser skal fængselsledelsen have fuld adgang til sagens akter.

Det er ligeledes en forudsætning, at moderen kan integrere sig i fællesskabet under afsoning.

Støtteplanen, som udarbejdes ved optagelse, aktualiseres jævnligt, således at der sikres et kontinuerligt samarbejde mellem børne- og ungeforvaltningen og afdelingen. Mødre, som er akutte stofmisbrugere, så vel som kvinder, der ikke på en selvstændig måde er i stand til at sikre et barns grundfornödenheder, optages ikke. Mor-barn afdelingen er ikke i stand til at sørge for børn med alvorlige sygdomme, som har behov for permanent speciallægefaglig kontrol.

Børnene passes og beskæftiges af erfarne pædagoger og børnepassere, imens mødrene arbejder. Det er personalets opgave at igangsætte positive udviklingsprocesser og støtte børnene i henhold til deres alder og modenhed. En pædagog er ansvarlig for hvert mor-barn-par under hele fængslingen. Der finder regelmæssigt samtaler sted mellem moderen, pædagogen og en psykolog. Samtalen drejer sig overvejende om mor-barn relationen. Ved siden af arbejdet med børnene støtter pædagogerne mødrene i deres alderssvarende leg og øvelser med børnene. De organiserer også foredrag om pædagogiske og husholdningsrelaterede emner med eksterne oplægsholdere. Mødrene har pligt til at deltage i disse arrangementer. Dertil kan børnene deltage i aktiviteter, som arrangeres af eksterne, f.eks. musikskole, svømning, gymnastik mv.

Fængselspersonalet sørger for børnenes forplejning og brugs- og plejegenstande. Fængselspersonalet organiserer dagens forløb for de fængslede mødre og medvirker desuden i socialarbejdet og i udarbejdelsen af rammen for afsoningen.

Storbritannien

I Storbritannien er det muligt for kvinder, der afsoner en dom i fængsel, som er gravide eller har børn under 18 måneder, at have deres barn boende hos sig de første 18 måneder af barnets liv. Der skal ansøges om at få tilladelse til dette. Børnene bor sammen med deres mødre i særlige ”mor og baby afdelinger”. Der kan forekomme enkelte exceptionelle situationer, hvor børn over 18 måneder får dispensation til at opholde sig længere i afdelingerne. Det er ikke tilladt for mandlige indsatte at have deres børn boende hos sig i fængslet. ”Mor og baby afdelingerne” tilbyder ifølge det oplyste et behageligt, sikkert og stimulerende miljø, der er tilpasset børnenes alder. Børnenes tarv og sikkerhed har, ifølge det oplyste, højeste prioritet på afdelingerne, og der arbejdes med henblik på at skabe de bedst mulige udsigter for genintegrering af mødre og børn i samfundet.”